

**24 SEPTEMBER 2006. - Koninklijk besluit
waarbij algemeen verbindend wordt verklaard
de collectieve arbeidsovereenkomst van 10
februari 2005, gesloten in het Paritair Comité
voor het bouwbedrijf, betreffende de
humanisering van de arbeid – BS 9 november
2006**

24 SEPTEMBER 2006. - Koninklijk besluit waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 10 februari 2005, gesloten in het Paritair Comité voor het bouwbedrijf, betreffende de humanisering van de arbeid – BS 9 november 2006 1

Bijlage.....	2
HOOFDSTUK I. - Gemeenschappelijke bepalingen	2
HOOFDSTUK II. - Kleedkamers	4
HOOFDSTUK III. - Refters	5
HOOFDSTUK IV. - Wasplaatsen	6
HOOFDSTUK V. - Toiletten	7
HOOFDSTUK VI. - Specifieke bouwplaatssituaties	8
HOOFDSTUK VII. - Dranken	9
HOOFDSTUK VIII Overleg met het comité voor preventie en bescherming op het werk	9
HOOFDSTUK IX. - Geldigheidsduur	10

ALBERT II, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, inzonderheid op artikel 28;

Gelet op het verzoek van het Paritair Comité voor het bouwbedrijf;

Op de voordracht van Onze Minister van Werk,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

Artikel 1.

Algemeen verbindend wordt verklaard de als bijlage overgenomen collectieve arbeidsovereenkomst van 10 februari 2005, gesloten in het Paritair Comité voor het bouwbedrijf, betreffende de humanisering van de arbeid.

Art. 2.

Onze Minister van Werk is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 24 september 2006.

ALBERT

Van Koningswege :
De Minister van Werk,
P. VANVELTHOVEN

Bijlage

Paritair Comité voor het bouwbedrijf
Collectieve arbeidsovereenkomst van 10 februari 2005
Humanisering van de arbeid
(Overeenkomst geregistreerd op 26 juli 2005 onder het nummer
75638/CO/124)

HOOFDSTUK I. - Gemeenschappelijke bepalingen

Artikel 1.

Onverminderd de bepalingen van de ARAB-artikelen 73 tot 103 is deze collectieve arbeidsovereenkomst van toepassing op de werkgevers en de arbeid(st)ers van de ondernemingen die ressorteren onder het Paritair Comité voor het bouwbedrijf. Deze collectieve arbeidsovereenkomst moet uitgehangen worden op een voor de arbeid(st)ers goed zichtbare en toegankelijke plaats.

Art. 2. Plaats

Op de bouwplaatsen en in de arbeidsplaatsen van de bouwsector worden de sociale voorzieningen (kleedkamers, refters, wasplaatsen, toiletten, verpozingslokalen) ondergebracht in één of meer lokalen die volledig van de werkpost zijn gescheiden. De kleedkamers en wasplaatsen moeten in één lokaal of in aangrenzende lokalen die met elkaar in verbinding staan, worden ingericht. Het aantal sociale voorzieningen staat in functie tot het aantal gelijktijdig tewerkgestelde arbeid(st)ers.

Art. 3. Onderaannemers

Indien beroep gedaan wordt op onderaannemers maakt de hoofdaannemer schriftelijke afspraken omtrent de installatie, het gebruik en het onderhoud van de sociale voorzieningen. De hoofdaannemer zal de onderaannemer op de hoogte brengen als hij zich niet houdt aan de afspraken. Indien nodig zal de hoofdaannemer, en op kosten van de onderaannemer, zelf instaan voor de uitvoering van deze afspraken.

Art. 4. Constructie

De sociale voorzieningen mogen opgericht worden met uitneembare of verplaatsbare vaste constructies. Ze moeten bestand zijn tegen klimatologische invloeden zoals wind, regen, sneeuw, warmte, koude,...

De wanden moeten uit hard, isolerend materiaal zijn vervaardigd.

De vloer en de muren moeten effen en waterdicht zijn, zodat ze op een hygiënische manier kunnen onderhouden worden.

Art. 5. Inrichting

De lokalen moeten aan alle normen inzake welzijn voldoen. Ze moeten degelijk verlucht en verlicht worden en de temperatuur moet 20 °C bedragen.

In de lokalen van de stortbaden moet de temperatuur 22 °C bedragen.

Art. 6. Uitrusting

De lokalen moeten op slot kunnen gedaan worden en de deur moet naar buiten opengaan.

Enkel meubilair dat aan het eigenlijk gebruik beantwoordt, mag zich in de lokalen bevinden.

Art. 7. Onderhoud

Eén of meer personen moeten door de werkgever aangeduid worden voor het onderhoud van de sociale voorzieningen.

De sociale voorzieningen moeten minstens éénmaal per dag gereinigd worden of volgens de voorschriften van de fabrikant.

Bij ploegenarbeid worden de sociale voorzieningen gereinigd voor iedere ploegwisseling.

Het afval moet zorgvuldig opgeborgen en verwijderd worden overeenkomstig de van toepassing zijnde regelgeving.

Art. 8. Tabaksrook

Conform de wettelijke bepalingen worden de nodige afspraken gemaakt tussen rokers en niet-rokers.

Art. 9. Toegangen

De inplanting en de toegangsmogelijkheden van de sociale voorzieningen worden bepaald na advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer.

Indien het een tijdelijke of mobiele bouwplaats betreft dienen de inplanting en de toegangsmogelijkheden van de sociale voorzieningen door de veiligheidscoördinator te worden opgenomen in het veiligheids- en gezondheidsplan.

De sociale voorzieningen moeten ingericht worden vanaf de aanvang van de bouwwerken.

De toegang tot de sociale voorzieningen wordt vrijgehouden.

Art. 10. Verlichting

Indien het natuurlijk licht onvoldoende is, moeten de sociale voorzieningen uitgerust worden met een gepaste kunstmatige verlichting.

Art. 11. Brandbeveiliging

Een voldoende en aangepaste uitrusting voor de brandbestrijding moet aangebracht worden in de sociale voorzieningen.

Art. 12. Gebruik

De sociale voorzieningen worden gebruikt op een hygiënische, hoffelijke wijze overeenkomstig de bestemming waarvoor ze bedoeld zijn.

In die zin wordt er op gewezen dat het verboden is :

- kleding of toiletartikelen elders dan in de kleedkamer op te berge;
- pakken, tassen of voedselpakketten elders dan in de refters of kleedkamers te plaatsen;
- te eten op de arbeidsplaatsen, in de burelen of de lokalen die erbij horen;
- de sociale voorzieningen of hun bijhorigheden vrijwillig te bevuilen of te beschadigen of er aan verspilling te doen.

De arbeid(st)ers zijn verplicht :

- de wasgelegenheden te gebruiken voor de maaltijden en na de dagtaak;
- vooraleer naar de refter te gaan, de handen te wassen en van kledij te veranderen wanneer deze met giftige, besmettende of bijzonder vervuilende stoffen is doordrenkt;
- indien er gevaar bestaat voor aantasting van de huid door giftige, besmettende of bijzonder bevuilende stoffen, na advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer, te voorzien in adequate hygiëne (een stortbad te nemen bij het einde van de werkdag,...).

Art. 13. Voorzorgen te nemen gedurende de rustpauze van de arbeid(st)ers

Het is verboden te pauzeren in gevaarlijke of ongezonde plaatsen (bijvoorbeeld daken, steigers, nabij putten, uitgravingen, machines,...).

De arbeid(st)ers zijn verplicht de voorzieningen die hen ter beschikking worden gesteld te gebruiken en de richtlijnen die hen verstrekt worden door de bevoegde verantwoordelijke(n) na te leven.

HOOFDSTUK II. - Kleedkamers

Art. 14. Uitrusting

Het is verboden in de kleedkamers refters in te richten of de arbeid(st)ers toe te laten er maaltijden te nemen.
De kleedkamers en wasplaatsen moeten voor mannen en vrouwen in afzonderlijke lokalen ingericht worden.
De kleedkamers moeten voorzien zijn van gepast materiaal voor het drogen, ophangen en opbergen van kledingstukken, met de mogelijkheid de persoonlijke en werkkleding afzonderlijk op te bergen.

Art. 15. Kasten

De kasten moeten individueel zijn, vervaardigd uit hard en afwasbaar materiaal en gescheiden door volle tussenschotten. De luchtverversing moet doeltreffend zijn. In de kast moet zich ten minste één klerenhaak per vak bevinden en een legplank voor het hoofddekseel. De kasten moeten op slot kunnen.
De kasten moeten voldoende ruim zijn om de kledingstukken naar behoren op te bergen.

Art. 16. Onderhoud

De kasten moeten regelmatig onderhouden en gereinigd worden.

HOOFDSTUK III. - Refters

Art. 17. Constructie

De afmetingen van de refters in oppervlakte en vrije inhoud worden berekend volgens het maximum aantal personen, die de refter gelijktijdig gebruiken.
De oppervlakte van de refter, moet minimum 1,50 m² per persoon bedragen. De hoogte mag niet minder dan 2 m bedragen.

Art. 18. Uitrusting

De refters moeten voorzien zijn van :

- een voldoende aantal tafels en stoelen of banken met rugleuning;
- een drinkwatervoorziening;
- geschikte voorzieningen om de voedingswaren op te bergen en koel te houden en om de vaat te doen;
- een opwarmtoestel voor eten en drinken;
- hygiënische voorzieningen voor vuilnis en afval.

Art. 19. Uitrusting - verzorgingslokaal

In bepaalde bijzondere gevallen (hevige warmte of koude, werkzaamheden die véél energieverbruik vereisen, hevige psychische stress,...), voorafgaandelijk bepaald na advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer, wordt een afgescheiden

verzorgingslokaal voorzien, hetzij in de refter, hetzij in een andere plaats.

Het lokaal wordt aangeduid met een pictogram.

Het aantal zitplaatsen, is gelijk aan het aantal arbeid(st)ers die er gelijktijdig moeten over beschikken.

Art. 20. Onderhoud

De refter wordt dagelijks gereinigd en de tafels na elke maaltijd.

HOOFDSTUK IV. - Wasplaatsen

Art. 21. Inrichting

De vloer moet zo zijn samengesteld dat hij kan gereinigd en ontsmet worden en het uitglijden en vallen voorkomt.

De muren en scheidingswanden zijn waterbestendig en glad.

De nodige maatregelen moeten getroffen om te voorkomen dat de arbeid(st)ers aan tocht worden blootgesteld.

De wasplaatsen en douchecabines voor mannen en vrouwen zijn in afzonderlijke lokalen ondergebracht.

Art. 22. Uitrusting

De wasplaatsen moeten het volgende bevatten :

- een toevoer van water. Het water hoeft niet drinkbaar te zijn maar mag in geen geval een gevaar voor de gezondheid van de arbeid(st)ers betekenen. Met een signaleringsbord wordt aangeduid of het water al dan niet drinkbaar is;
- een lozingsysteem voor het gebruikte water;
- een voldoende voorraad zeep;
- een voldoende hoeveelheid gepaste middelen om zich te drogen.

Art. 23. Wastafels

De wastafels kunnen individueel of collectief zijn en moeten voorzien zijn van water.

De arbeid(st)ers moeten over een waterkraan en een ruimte van 65 cm beschikken.

Het aantal waterkranen bedraagt ten minste één voor drie arbeid(st)ers die gelijktijdig ophouden met werken.

In bepaalde bijzondere gevallen (behandeling van prikkelende, besmette, vette stoffen,...) en op advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer moeten de wastafels voorzien zijn van kranen met warm en koud water en moeten er aangepaste reinigingsmiddelen voorhanden zijn.

Indien een sociale voorziening met stromend water onmogelijk is, moet een watervoorraadbak aan de wastafels gekoppeld worden om de toevoer van water toe te laten.

Boven de wastafels moet zich een blad bevinden waarop de arbeid(st)ers hun persoonlijke voorwerpen kunnen leggen. Indien de arbeid(st)ers zich tijdens het werk de handen moeten wassen, worden aangepaste reinigingsmiddelen in de nabijheid van de arbeidsposten voorzien.

Art. 24. Stortbaden

Indien er gevaar bestaat voor aantasting van de huid door giftige, besmettende of bijzonder bevuilende stoffen, moeten op advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer voldoende stortbaden met warm en koud water voorzien worden.

De lokalen moeten goed verlucht, verlicht en verwarmd worden. De stortbaden bestaan uit gemeenschappelijke of afzonderlijke cabines.

Art. 25. Toiletgerief

De werkgever moet in de wasplaatsen of stortbaden zeep en eventueel aangepaste reinigingsmiddelen voor de handen, op advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer, ter beschikking stellen. Om vergiftiging te vermijden is het gebruik van vluchtige oplosmiddelen verboden.

De werkgever levert de handdoeken kosteloos en in voldoende hoeveelheid, laat deze regelmatig wassen en vervangen en verbiedt de arbeid(st)ers ze uit de wasplaatsen weg te nemen.

Aan de wastafels mogen de handdoeken vervangen worden door andere systemen om de handen te drogen.

HOOFDSTUK V. - Toiletten

Art. 26. Plaats

Toiletten moeten voorzien zijn voor de arbeid(st)ers op de bouwplaats, zo dicht als mogelijk bij de arbeidspost, ongeacht de aard van het werk of het aantal tewerkgestelde arbeid(st)ers. De toiletten en urinoirs zijn op behoorlijke wijze ingericht en bestand tegen klimatologische invloeden.

De toiletten zijn volledig van elkaar gescheiden en herkenbaar door een pictogram. De arbeid(st)ers moeten zich vrij naar de toiletten kunnen begeven.

Art. 27. Installatie

De vloer en de scheidingsmuren van de toiletten moeten bedekt zijn met duurzame en waterdichte materialen.

Elk toilet is voorzien van een klerenhaak.

De toiletten en urinoirs mogen geen directe toegang verlenen tot refters en kleedkamers.

Er moet ten minste 1 toilet per 15 arbeid(st)ers zijn en 1 urinoir per 10 arbeid(st)ers.

De urinoirs mogen vervangen worden door toiletten.

Art. 28. Inrichting

Elk toilet moet voorzien zijn van een waterspoelingsstelsel, een afsluitbare deur en een efficiënte ventilatie.

Art. 29. Uitrusting

Er moeten toilet papier en afvalbakjes in de toiletten aanwezig zijn en deze moeten minstens elke dag of volgens de voorschriften van de fabrikant gereinigd worden.

HOOFDSTUK VI. - Specifieke bouwplaatssituaties

Art. 30. Sociale voorzieningen op kleine bouwplaatsen

Zéér uitzonderlijk kunnen, omwille van de kortstondigheid van de activiteiten en de materiële onmogelijkheid, de concrete toepassingsmodaliteiten van deze collectieve arbeidsovereenkomst aangepast worden bij bouwwerken van zeer korte duur, kleine bouwplaatsen (5 arbeiders) en bij wegenwerken.

Deze modaliteiten worden voorafgaandelijk ter advies voorgelegd aan de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer.

Art. 31. Chemische toiletten - WC-cabines

Indien het onmogelijk is standaardtoiletten te installeren, kan geopteerd worden voor chemische toiletten en WC-cabines die aan de volgende vereisten voldoen :

- een solide constructie;
- een lichtdoorlatend dak en/of kunstverlichting;
- een tochtvrije ventilatie;
- een slipvrije bodem;
- een toiletbak met waterspoeling;
- een afscheiding tussen toiletbak en het opvangreservoir, voorzien van een klep met pedaalbediening;
- een urinoir met stromend water;
- een toiletpapierhouder;
- een klerenhaak;
- een afvalbakje;
- een deurvergrendeling.

Er moet minstens 1 cabine zijn per 10 arbeid(st)ers.

Het opvangreservoir moet volgens de behoeften en ten minste eenmaal per week door een gespecialiseerde onderneming geleidigd worden.

De cabines moeten dagelijks gereinigd worden, rekening houdend met de schoonmaakvoorschriften van de leverancier.
Bij de chemische producten worden duidelijk opgestelde veiligheidsinformatiebladen geleverd met vermelding van de samenstellende producten en de R- en S-zinnen.

HOOFDSTUK VII. - Dranken

Art. 32.

De werkgever of zijn aangestelde moet drinkbaar water en aangepaste koele of warme dranken ter beschikking stellen van de arbeid(st)ers rekening houdend met de werk- en weersomstandigheden en het advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer.

Art. 33.

Wanneer de buitentemperatuur minder dan 5 °C bedraagt, worden onder de arbeid(st)ers kosteloos warme dranken verdeeld.
Op advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer en in elk geval wanneer de buitentemperatuur het vereist, worden onder de arbeid(st)ers kosteloos frisdranken verdeeld.

Art. 34.

Individuele drinkbekertjes, eventueel van het wegwerpsoort, moeten ter beschikking worden gesteld. De distributiepunten moeten gemakkelijk bereikbaar zijn.

Art. 35.

Is er een drinkwatervoorziening of kan er aangesloten worden bij een drinkwaterlevering en indien het werk grote vergiftigings- of besmettingsrisico's inhoudt of bijzonder bevuilend is, kan de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer het aanbrengen van drinkfonteintjes of distributiepunten met wegwerpbekers voor de arbeid(st)ers voorschrijven.

Art. 36.

Het is verboden alcoholische dranken ter beschikking te stellen.

HOOFDSTUK VIII Overleg met het comité voor preventie en bescherming op het werk

Art. 37.

Iedere werkgever moet voor de toepassing van deze collectieve arbeidsovereenkomst voorafgaandelijk het advies vragen aan het

comité voor preventie en bescherming op het werk, of bij ontstentenis aan de vakbondsafvaardiging.

Bij ontstentenis van een vakbondsafvaardiging raadpleegt de werkgever zelf zijn arbeid(st)ers omtrent de toepassing van de bepalingen van deze overeenkomst.

Dit geldt inzonderheid voor al de bepalingen waar het advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer gevraagd wordt.

HOOFDSTUK IX. - Geldigheidsduur

Art. 38.

Deze collectieve arbeidsovereenkomst treedt in werking op 1 februari 2005.

Zij wordt gesloten voor een onbepaalde tijd.

Mits eenparig akkoord van de partijen, mag deze overeenkomst worden opgezegd met inachtneming van een opzeggingstermijn van 6 maanden. De opzegging wordt betekend bij aangetekend schrijven gericht aan de voorzitter van het Paritair Comité voor het bouwbedrijf.

Gezien om te worden gevoegd bij het koninklijk besluit van 24 september 2006.

De Minister van Werk,
P. VANVELTHOVEN